

یاشار را هر روز در کوچه می‌دیدم وقتی همه بچه‌ها مشغول بازی بودند و او تک و تنها گوشه‌ای ایستاده بود، گاهی از سر تا ته کوچه پیاده می‌رفت و برای ماشین‌هایی که گاه گاهی از کوچه می‌گذشتند دستی تکان می‌داد در همه این مدت زنی میانسال در گوشه‌ای نشسته بود و دوردور مراقبش بود، عجیب نبود که بچه‌های کوچه یاشار را بازی نمی‌دهند، یکبار که در همان ندیای کودکی فارغ از همه تصورات آدم بزرگ‌ها بازی‌اش داده بودند مادر یکی از دو ستان شان سر رسیده بود و با یاشار و مادرش دعوا کرده بودند که نباید یاشار قاطی بچه‌ها شود چون نمی‌فهمد و ممکن است به بچه‌هایشان آسیب بزند! مادر هر کاری کرده بود نتوانسته بود قانع‌شان کند پس چاره‌ای نبود. به یاشار گفته بود که سمت بچه‌های کوچه نرود، یاشار از آن به بعد دیگر سمت بچه‌ها نرفت گاهی گوشه‌ای کنار مادرش می‌نشست و ساعت‌ها به بازی بچه‌ها نگاه می‌کرد. مادر یاشار می‌گفت سعی کرده چند بار او را در فرهنگسرای محل ثبت‌نام کند ولی آنها هم نپذیرفته‌اند و گفته‌اند امکاناتی برای پذیرش او ندارند! بنابراین چاره‌ای نمانده بود. یاشار روزهای کسدرار تابستانش را یا در خانه بود یا غروب به همراه مادرش سری به کوچه می‌زد. این همه در حالی است که

در همه جای دنیا کودکان دارای معلولیت می‌توانند همانند همه کودکان، «کودکی» کنند. هر چند از سال ۸۰ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان اقدام به فرایگزسازی چند کتابخانه کرد و قرار بود کودکان دارای معلولیت بتوانند به همراه کودکان عادی در این کتابخانه‌ها حضور یابند و همراه با سایر کودکان شعر بخوانند و بازی کنند و مجسمه‌های گلی بسازند اما به دلیل محدودیت‌های بی‌شمار این کودکان از جمله مسأله ایاب و ذهاب به این مراکز عملاً کودکان دارای معلولیت کمی هستند که از این امکانات بهره می‌برند.

تصور کنید در تهران بزرگ تنها پنج کتابخانه فراگیر هست و در سراسر کشور تنها ۱۵ کتابخانه فراگیر وجود دارد که آن همه به اذعان مربیان کتابخانه‌ها بسیاری از امکانات و کتاب‌های خاص آنها سال‌هاست که به روز نشده است همه این‌ها باعث می‌شود که کودکان دارای معلولیت کمتر به آنجا سر بزنند هر چند در فصل مدرسه‌ها و

مربیان دلسوز کانون شال و کلاه می‌کنند و راهی مدارس خاص این بچه‌ها می‌شوند ولی به نظر می‌رسد این راهکاری اساسی نباشد چرا که در کشورهای پیشرفته فرایگزسازی در نگاه آنها وجود دارد یعنی باید همه امکانات و کتابخانه‌ها و فرهنگسراهای محلی برای استفاده کودکان دارای معلولیت مناسب‌سازی شده باشد تا

حتی اگر یک کودک معلول در محله‌ای زندگی می‌کند روزهای عمرش به بطالت نگذرد و بتواند با مراجعه به نزدیکترین محل مورد پذیرش قرار گرفته و بتواند به همراه دیگر کودکان، روزهای خوش کودکی‌اش را با خاطرات رنگارنگ همراهی با سایر کودکان پیوند بزند.

یک هفته

با اخبار

معلولان

گزارشی از کتابخانه فراگیر «فدک»

همه کودکان در شهر قصه‌ها ببرند

محبوبه مصرقانی

در دیوارهای رنگی، تابلوهای شخصیت‌های کارتون‌ی، سرو صدای شادی بچه‌ها و... همه با هم تو را به کودکی هدایت می‌کنند. دلت می‌خواهد لحظه‌ای و تنها لحظه‌ای همه دنیای آدم بزرگ‌ها را کنار بگذاری و با بچه‌ها دست بزنی و ترانه‌های کودکانه را زمزمه کنی

خوشحال و شاد و خندانم ...

سارا دست چپت اول قرمز... زرد... و بعد سبز... آقرین سعی کن از دایره نخ‌کی که گذاشتم بیرون بزنی... آقرین سارا آقرین دخترم ادامه بده.... حالا نوبت توه مهدی جان خب ببینم چی می‌خوای برامون بخونی پسرم .....

اینها نخستین کلماتی هستند که در بدو ورود به کتابخانه فراگیر فدک به گوش می‌رسد. کتابخانه‌ای که در پارک فدک در خیابان نظام آباد شمالی قرار گرفته است ؛ کتابخانه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که از سال ۸۰ به صورت فراگیر در آمد و قرار شد محفلی باشد تا همه کودکان در کنار یکدیگر بتوانند بازی کنند، شعر بخوانند و بخندند.

کودکان از کتابخانه‌های فراگیری گویند از میان قفسه‌های کتاب‌های قصه رد می‌شوم، صدای بچه‌ها توجه‌ام را جلب می‌کند سارا قلم‌مورا محکم در مشتش گرفته بود و یاشار داخل دایره نخ‌کی را رنگ می‌کرد دیوای که نمی‌دید بلکه لمس می‌کرد. خوبی سارا؟ با شنیدن صدای سرش را بالا می‌آورد. نقاشی می‌کنی؟ سرش را به علامت تأیید تکان می‌دهد. اینجایی چی کاری کنی؟ مربی برامون قصه می‌گه، با بچه‌ها شعر می‌خوانیم، نقاشی می‌کشیم و... خیلی اینجایی؟ زیاد نمی‌آییم الان که تابستونه مامانم دو بار من رو آورده رضا هم همین طور. از ابوالفضل و رضا خداحافظی می‌کنم. در این کتابخانه قصه برای کودکان مناسب‌سازی شده است همه جا رمپ و مسیر ویژه بچه‌های نابینا و کم‌بینا به چشم می‌خورد. یک شش ضلعی کوچک بنفش توجه‌ام را جلب می‌کند. شش ضلعی ای که از طریق چند پله می‌توان به کف آن رسید. اینجا «گود قصه» است گودی که مربی در آن قرار می‌گیرد و در حالی که به همه بچه‌ها اشراف دارد برای آنها قصه می‌خواند یا با کمک بچه‌ها نمایش اجرا می‌کند گودی که برای کودکان معلول هدف کلون است

به سراغ ظاهر بشیر مربی این کتابخانه می‌روم. او که از دوران دبیرستان دغدغه کمک به افراد معلول و افراد نیازمند را داشته پس از دبیرستان به هنر علاقه‌مند می‌شود، در مقطع کارشناسی رشته گرافیک تحصیل می‌کند و پس از دانشگاه در کتابخانه کانون مشغول به کار می‌شود. از سال ۸۰ که طرح فراگیر اجرا می‌شود چون این کار با علقیش شخصی‌اش همخوانی داشته به کار مربیگری کودکان دارای معلولیت مشغول می‌شود. بشیر از ارتباط عمیق‌اش با کودکان دارای معلولیت و خدمات این کتابخانه برای این بچه‌ها می‌گوید و معتقد است این کارش جزویکی از بهترین و برترین مشاغل است. بشیر در مورد تاریخچه آغاز به کار کتابخانه‌های فراگیری می‌گوید: «سال ۱۵۱۳ قبل با همکاری یونسف، سازمان بهداشتی، آموزش و پرورش استثنایی کشور و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نخستین کتابخانه فراگیر در ایران که کتابخانه پارک فدک بود به طرح فراگیرسازی پیوست. این کار با هدف ایجاد فضایی مشترک برای تعاملات کودکان دارای معلولیت با کودکان عادی انجام گرفت. ما در این کتابخانه با توجه به آمادگی‌ها و آموزش‌هایی که دیده‌ایم به کودکان معلول

خوبی؟ رضایبختی زد سری تکان داد و به سمعکش اشاره گرفت.

ابوالفضل بلدی زاینون اشاره حرف بزنی؟ نه زیاد ولی از خانوم بشیر یکم یاد گرفتم. به من میگه خیلی با رضاحرف بزنم. یادم داده چه جور ای لب‌هام استفاده کنم. بعضی وقتا هم رو کاغذ برای هم می‌نویسیم.

رضاجندساز؟ ۱۲سال تویه مدرسه‌اید؟

چند روز توهتمتی آبی اینجا؟ زیاد نمی‌آییم الان که تابستونه مامانم دو بار من رو آورده رضا هم همین طور.

از ابوالفضل و رضا خداحافظی می‌کنم. در این کتابخانه قصه برای کودکان مناسب‌سازی شده است همه جا رمپ و مسیر ویژه بچه‌های نابینا و کم‌بینا به چشم می‌خورد. یک شش ضلعی کوچک بنفش توجه‌ام را جلب می‌کند. شش ضلعی ای که از طریق چند پله می‌توان به کف آن رسید. اینجا «گود قصه» است گودی که

مربی در آن قرار می‌گیرد و در حالی که به همه بچه‌ها اشراف دارد برای آنها قصه می‌خواند یا با کمک بچه‌ها نمایش اجرا می‌کند گودی که برای کودکان معلول هدف کلون است

به گوشه دیگر سالن نگاه می‌کنم. ابوالفضل و رضا با هم جر و بحث می‌کردند. از همان جروب‌های کودکانه که گاهی قهرهایی کوتاه و چند ثانیه‌ای هم چاشنی آن می‌شد. ابوالفضل ۱۰ سال دارد و از ناحیه دست دچار معلولیت حرکتی است اما با همان دستن کوچکش در حال گل بازی با دوستش است؛ دوستی که ظاهرآ کم شنواست و ابوالفضل برای ارتباط بهتر با او بلندتر صحبت می‌کند. این جوری غلظه من رونگاه کن، بهت می‌گم غلظه، آهان آفرین این طوری باید درست کنی...

به دنیای کودکانه آنها نزدیک می‌شوم. بچه‌ها در چی کاری کنی؟ می‌خوایم با گل تفنگ بسازیم.

تفنگ؟ چرا؟ برای اینکه بریم جنگیم.

باکیا؟ آبدم.

سناگوری دوست داری؟ آره دکتر بهم گفته با دستم زیاد کار کنم.

بهم گفته خمیر بازی هم بکنم. چرا؟ دستت چی شده؟ وقتی داشتم به دنیا میومدم دست

چیم کشیده شده و الان حس نداره. کفتن اعصابش ضعیف شده. فیزیوتراپی هم خیلی رفتم. اینجا میام تا دستم بهتر بشه. این دوسته؟ آره اسمش رضاست سمعک داره

بعد روه رضا کرد و با حرکت لب‌هاش، دستش و با صدای بلند گفت خانومه میگه

کودکان معلول در کلاس سفالگری

مربی در حال حرف زدن به زبان اشاره

داستان خوانی با عروسک

که شامل ناشنوا، کم شنوا، نابینا، کم بینا و کودکان جسمی - حرکتی می‌شوند در کنار کودکان عادی خدماتی را ارائه می‌دهیم. همه تلاش‌مان این است که شرایطی فراهم بر خوردارند کتاب‌های پرده‌ای را آماده کردیم که در این کتاب‌ها واژگان سخت و شونده در کنار کودکان عادی قرار گیرند. این تلفیق سال‌هاست که در دنیا انجام شده است ولی متأسفانه ما مدیر شروع به این کار کرده‌ایم».

این مربی با سابقه در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: از این تعداد حدود ۱۰۰ نفر به صورت دائمی با کتابخانه در ارتباط هستند که حداقل در هفته دو ساعت در در اینجا حضور دارند البته تنها ۳۰ کودک دارای معلولیت هراز چند گاهی در اینجا حضور پیدا می‌کنند که البته تمایل مابین است که کودکان دارای معلولیت بیشتری به اینجا بیایند. بشیر آمار کتاب‌های موجود در این کتابخانه را ۱۷۵۱۳ کتاب مربوط به کودکان عنوان می‌کند که بجز کتاب‌های عادی شامل کتاب‌های صوتی، بریل، برجسته و کتاب‌های لمسی نیز می‌شود. وی اذعان می‌کند که تعداد کتب ویژه کودکان دارای معلولیت بسیار کمتر از کتاب‌های معمولی است.

منابع و وسایل توانبخشی از سال ۸۰ به روزرسانی نشده‌است

خانم بشیر با اشاره به اینکه فضا در کتابخانه‌های فراگیر برای حضور کودکان دارای معلولیت مناسب‌سازی شده است می‌گوید: «ایس از آنکه کتابخانه ما به حالت فراگیر در آمد شرط محیطی خاصی برای کتابخانه فراهم شد. نصب سطوح شیب دار مقابل در کتابخانه برای استفاده کودکان ویلچری، ایجاد سنگ فرش‌های مناسب‌سازی شده، آماده‌سازی سرویس‌های بهداشتی، پوشاندن ستون‌های کانون برای جلوگیری از صدمه دیدن کودکان نابینا در برخورد با ستون‌ها و در کل مناسب‌سازی ساختمان کانون از مواردی بود که برای کتابخانه فراگیر در نظر گرفته شده است. جزا از شرایط محیطی، منابع آموزشی قابل استفاده کودکان دارای معلولیت نیز به کتابخانه اضافه شد. برای مثال کتاب‌های بریل، کتاب‌های گویا، کتاب‌های لمسی و

کتاب‌های درشت خط برای کودکان کم بینا. برای کودکان ناشنوا نیز که نسبت به کودکان عادی از دایره واژگان محدود تری بهره‌تلاش‌مان این است که شرایطی فراهم کردیم که در این کتاب‌ها واژگان سخت و شونده در کنار کودکان عادی قرار گیرند. این تلفیق سال‌هاست که در دنیا انجام شده است ولی متأسفانه ما مدیر شروع به این کار کرده‌ایم».

این مربی با سابقه در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

این مربی در ادامه با اشاره به آمار ۱۲۷۲ نفری اعضای کتابخانه می‌گوید: «اما به بچه نابینا نمی‌تویم تو کتابخانه تزییق می‌شود اما متأسفانه در این کتاب‌ها ماقرار گرفته».

طرح توانبخشی معلولان افغانستانی در شهر یار اجرایی می‌شود

خدمات عملی نوراتی رئیس اداره بهزیستی شهرستان شهربار گفت: طرح توانبخشی معلولان افغانستانی در شهربار اجرایی می‌شود. وی بیان کرد: طرح توانبخشی معلولان افغانستانی در دستور کار قرار گرفته و امیدواریم بعد از اتمام دوره‌های آموزشی مربیان تسهیل گر بتوانیم در خصوص توانمندسازی جامعه هدف اقدام کنیم. وی تصریح کرد: این طرح در مرحله اول برای ۱۶۰ نفر از معلولان افغانستانی انجام می‌شود که این افراد می‌توانند از خدمات اجتماعی، بهداشتی، سلامت، آموزش، برای خود و خانواده‌هایشان بهره‌مند شوند. وی خاطرنشان کرد: در این طرح نیازسنجی صورت پذیرفته و افراد ناشنوا، نابینا، عقب‌مانده‌های ذهنی و جسمی و سایر معلولیت‌ها از خدمات این بهره‌مند می‌شوند. نوراتی یادآور شد: این طرح برای نخستین بار در شهربار و به مدت چهار ماه اجرا می‌شود و امیدواریم جامعه هدف با آموزش‌هایی که در راستای توانمندسازی آنها شکل می‌گیرد به نحو مناسب از مزایای این طرح بهره‌مند شوند.

۴۰۰ تسهیل گر در کشور فعالیت می‌کنند

مدیرکل دفتر توانمندسازی بهزیستی کشور در نشست مطبوعاتی اظهار کرد: در طول ۲۵ سال گذشته بزرگ‌ترین شبکه رسمی ارائه‌کننده خدمات به مردم شبکه سلامت بود و بعد از آن به جرات می‌توان گفت شبکه توانبخشی بزرگ‌ترین شبکه فعال در کشور است. وی با بیان اینکه در برنامه‌ریزی‌ها مهم است که کارها توسط شبکه مردم نهاد یا تسهیلگران انجام شود، افزود: زحمت اصلی این کار بر دوش تسهیلگران محلی است که همه تحصیله‌ها هم هستند. کیوان دواتگران با اشاره به همایش تسهیلگران کشور در استان گلستان گفت: در این همایش تسهیلگران کشور جمع کردیم تا تجارب آنها استفاده کرده و ببینیم چقدر می‌توانیم مباحث آموزشی را تغییر دهیم. در این برنامه اساسنامه را به صورت پیش نویس آماده کرده ایم که شاخص‌های نظارتی بر تسهیلگران و CBR را ارزیابی کنیم. به گفته وی، هم‌اکنون چهار هزار تسهیلگر در کشور فعالیت می‌کنند و برنامه CBR را جلو می‌برند. دواتگران افزود: برنامه‌های مختلفی در حوزه دفتر توانبخشی داریم. دو دفتر مراکز و دفتر معلولین هم باید کارهای مربوط به توانبخشی و هم کارهای مربوط به معلولان را انجام دهند. وی اظهار کرد: در دو سال گذشته طرح‌های توانمندسازی معلولان به طور اختصاصی را در دست اقدام داشتیم و امیدواریم بزودی بسته آموزشی توانمندسازی بیماران روانی ذهنی را هم فراهم کنیم. کیوان دواتگران با اشاره به استقرار طرح‌های توانمندسازی تخصصی گفت: برنامه‌های رفاهی معلولان هم جزو توانمندسازی به شمار می‌آید. پرداخت حق پرستاری به افراد ضایعه نخاعی، برنامه‌های اختصاصی و میحت دسترسی و مناسب‌سازی از دیگر برنامه‌های مهم ما است. وی افزود: در این برنامه‌ها دورکن مهم وجود دارد که شامل همه اقدامات سبب استقلال زندگی افراد می‌شود و هر چیزی که زمینه دسترسی افراد معلول به منابع و امکانات را فراهم کند را شامل می‌شود.